

Treball, Gènere i Organització Social de l'Atenció

Codi: 42719

Crèdits: 12

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313228 Política Social, Treball i Benestar	OT	0	2

Professor de contacte

Nom: Pilar Carrasquer Oto

Correu electrònic: Pilar.Carrasquer@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

Cap

Objectius

L'objectiu general del mòdul és garantir l'adquisició dels continguts, competències i habilitats necessàries per al coneixement del conjunt del treball socialment imprescindible per a la reproducció i el benestar quotidià de les persones. Es presta especial atenció a la distribució desigual d'aquest treball entre els diferents grups socials i a les principals línies d'actuació que es duen a terme per intentar pal·liar les desigualtats per raó de gènere que tal situació provoca. Aquest coneixement ha de propiciar el grau d'especialització obligat per afrontar les diferents realitats que presenten el treball i el benestar entès en sentit ampli, en les societats europees.

Competències

- Aplicar l'enfocament de gènere a l'anàlisi de la relació entre mercat laboral, cures i desigualtats socials.
- Dissenyar i dur a terme projectes de recerca sobre els àmbits de treball, gènere i polítiques socials fent servir tècniques de recerca qualitativa i quantitativa avançades.
- Dissenyar, implementar i avaluar polítiques sociolaborals que incideixin en la relació entre treball, ocupació i benestar.
- Distingir les principals transformacions econòmiques, polítiques, socials i culturals de les societats complexes per a analitzar els reptes fonamentals que plantegen per a la igualtat i el benestar.
- Proposar solucions innovadores i emprenedores en el seu camp d'estudi
- Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els principals dilemes o "trade-off" que suposa l'aplicació de diversos principis distributius que inspiren les polítiques de benestar social en diversos contextos sociohistòrics
2. Aplicar els coneixements adquirits a l'anàlisi de les polítiques de benestar i, a partir d'aquí, generar orientacions per al disseny i la posada en pràctica d'aquestes
3. Examinar críticament una recerca des del punt de vista metodològic, identificant els diferents dissenys, mètodes i tècniques i valorant-ne la conveniència i les mancances
4. Identificar els condicionants de les polítiques de renda i les polítiques familiars en diversos contextos econòmics, polítics, socials i culturals.

5. Identificar i distingir els conceptes, les categories i les teories principals que permeten apropar-nos al treball i al benestar des d'una perspectiva de gènere.
6. Identificar les principals problemàtiques entorn del 'social care' (o cura socialment organitzada) en les societats europees
7. Interpretar les principals línies d'actuació que aborden la relació entre treball, benestar i desigualtats de gènere.
8. Proposar línies d'actuació en matèria de polítiques d'igualtat entre homes i dones i en polítiques de temps de treball, en clau de gènere
9. Proposar solucions innovadores i emprenedores en el seu camp d'estudi
10. Redactar una memòria de recerca d'acord amb l'estructura i els criteris formals acadèmics
11. Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Continguts

Els continguts del mòdul s'organitzen en dos blocs temàtics. Un de caràcter més conceptual que s'articula entorn dels conceptes de Treball, temps i desigualtats de gènere. I un altre on es relaciona Gènere i Organització social de les cures ("Social care"), com a repte de les polítiques de benestar a Europa, des d'una perspectiva comparada.

B1- Treball, temps i desigualtats de gènere

1. Treball i temps: dos conceptes sexuados en la tradició sociològica
2. La doble presència femenina
3. Temps de treball i Temps de vida
4. La relació temps i treball en la vida quotidiana

B2- Gènere i 'Social care': el repte de les Polítiques d'Igualtat i de benestar a Europa

1. Canvis en la divisió sexual del treball: emergència del treball de cures com a problema social.
2. Treball domèstic, treball de cura i 'social care': de l'àmbit privat a l'esfera pública
3. Les polítiques europees d'ocupació: una manera d'enfocar el problema des de l'òptica productiva i els seus límits.
4. Les polítiques de temps i la seva viabilitat a Europa

Metodologia

El mòdul es planteja en forma de seminari. Això implica la presència i la participació activa de l'alumnat (discussió i presentació de textos, entre d'altres activitats). Cal garantir un mínim del 80% d'assistència a les sessions del mòdul.

També es preveu la realització d'un cas pràctic que consistirà en l'elaboració i discussió d'una proposta d'actuació relacionada amb les polítiques de temps i de treball objecte de la matèria.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals i seminaris	60	2,4	5, 6
Tipus: Supervisades			
Seguiment individual i de grup	15	0,6	2, 7

Tipus: Autònomes

Preparació seminaris, exposicions i redacció d'informes 225 9 2, 7, 8, 9, 11

Avaluació

S'avaluarà el mòdul en el seu conjunt. L'avaluació continuada incorpora tres tipus d'evidències:

1. Participació activa en els seminaris de discussió de textos i exposició de casos (individual) (25%).
2. Un assaig sobre l'estat de la qüestió teòrica en relació a alguna de les temàtiques proposades en el conjunt del mòdul (40%).
3. Un treball col·lectiu consistent en un exercici de diagnòstic-intervenció i la seva defensa pública (35%).

És necessari garantir el 80% de l'assistència.

El detall de les activitats estarà disponible al campus virtual.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig individual	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Estudi de cas- proposta intervenció	35%	0	0	2, 6, 7, 8, 9, 11
Exercicis i seminaris discussió	25%	0	0	6, 7

Bibliografia

Bibliografia general (*)

Astelarra, J. (2005) Veinte años de políticas de igualdad, Madrid: Cátedra.

Balbo, L. (1982) "The servicing work of women and the capitalist state", Political Power and Social Theory, vol. 3, pp. 251-270.

Balbo, I. (1991) Tempi di vita, Milano: Feltrinelli.

Balbo, I., (1978) "La doppia presenza", Inchiesta, nº32 (traducción castellana en Borderías; Carrasco; Alemany, 1994).

Benería, L. (1981) "Reproducción, producción y división sexual del trabajo", Mientrastanto nº6.

Berndt, K., Seifert, H. (2005) "Atypical employment and flexsecurity", Management Review, vol. 16, pp. 304-323.

Bettio, F.; Simonazzi, A., Villa, P. (2006) "Changes in care regimes and female immigration: the «care drain» in the Mediterranean", en Journal of European social policy, vol 16, nº 3, 271-285, [traducción castellana en Carrasco; Borderías; Torns, 2011).

Bimbi, f. (1995) "Metafore di genere tra lavoro pagato e non pagato. Il tempo nei rapporti sociali di sesso", POLIS, IX/3.

Bimbi, F. (1999) "Measurament, Quality and Social Changes in Reproduction Time: the twofold presence of Women and Gift economy", en Hufton - Kravaritou (eds). (1999).

- Borderías, C.; Carrasco, C.; Alemany, C. (1994) Las mujeres y el trabajo: rupturas conceptuales, Barcelona-Madrid: FUHEM-ICARIA.
- Borràs, V.; Torns, T. Moreno, S. (2007) "Las políticas de conciliación: políticas laborales versus políticas de tiempo", PAPERS, nº 83, pp. 83-96.
- Bullet, C. (eds.) (2009) Temps icura. Lacorresponsabilitat social de la cura a la vida quotidiana, Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Burchell, B.; Fagan, C.; O'Brien, C.; Smith, M. (2007) Working conditions in the European Union: the gender perspective, Eurofound. (<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef07108.htm>).
- Bustelo, M.; Lombardo, E. (2007) Políticas de igualdad en España y en Europa, Madrid, Cátedra.
- Carrasco, C. (ed.) (2001) Tiempos, trabajos y género, Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Carrasco, C.; Borderías, C.; Torns, T. (2011) El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas. Madrid: La Catarata.
- Carrasco, C.; Mayordomo, M.; Domínguez, M.; Alabart, A. (2004) Trabajo con mirada de mujer. Propuesta de una encuesta de población activa no androcéntrica, Madrid, CES.
- Carrasquer, P. (2003). "Trabajo y empleo: La doble presencia femenina. Una aproximación a la realidad laboral de las mujeres". Ponencia en "Jornada "Otra mirada a la vida de las mujeres". Concejalía de la Mujer-Ayuntamiento de Palencia, Palencia.
- Carrasquer, P., (2002) "¿En los límites de la modernidad? Trabajo y empleo femenino precario en España", Sistema nº167, pp 73-99.
- Carrasquer, P., Martín Artilles, A. (2005) "La política de conciliación de la vida laboral y familiar en la negociación colectiva. Un aspecto de la estrategia europea de empleo", Cuadernos de Relaciones Laborales vol. 23, nº1, pp. 131-150.
- Carrasquer, p.; Torns, T.; Tejero, E.; Romero, A. (1998) "El trabajo reproductivo" en PAPERS nº 55, pp 95-114..
- Carrasquer, P.;Torns, T. (2007) "Cultura de la precariedad: conceptualización, pautas y dimensiones. Una aproximación desde la perspectiva de género" enSociedad y Utopía,nº 29, pp. 139-156.
- Carrasquer, P. (2013) "El redescubrimiento del trabajo de cuidados: algunas reflexiones desde la sociología", Cuadernos de Relaciones Laborales, vol. 31, nº 1, pp. 91-113.
- Colectivo IOE (1996) Tiempo social contra reloj. Las mujeres y la transformación en los usos del tiempo, Madrid: Instituto de la Mujer.
- Cordoni,E. (1993) "Las mujeres cambian los tiempos", Cuadernos deRelaciones Laborales, nº 2, pp. 221-237.
- Crespo, E.; Prieto, C.; Serrano, A. (coords.) (2009)Trabajo, subjetividad y ciudadanía. Paradojas del empleo en una sociedad en transformación, Madrid: Editorial Complutense.
- Crompton R. et al. (2005): "Attitudes, women's employment and the domestic division of labour", Work Employment & Society, vol. 19, nº 2, p. 213-233.
- Crompton, R. (ed.) (1999) Restructuring gender relations and employment. The decline of male breadwinner , Oxford: Oxford University Press.
- Daly, M.; Lewis, J. (2011) "El concepto de 'social care' y el análisis de los estados de bienestar contemporáneos", en Carrasco- Borderías-Torns (2011).
- De la Fuente, Maria (coord.) (2008) Polítiques locals dels temps. Gènere, ciutat i benestar quotidià. Barcelona: ICPS

- Durán, M.A. (2006) El valor del tiempo, Madrid: Espasa.
- Elías, N. (1997) Sobre el tiempo, Madrid: FCE.
- Eurostat (2006) "How is the time of women distributed in Europe?" Statistics in Focus. Populations and Social Conditions, nº 4.
- Folbre, N (2011) "Medir los cuidados. Género, empoderamiento y la economía de los cuidados" en Carrasco; Borderías; Torns (2011) pp. 278-304.
- Fraisse, Geneviève (2000): "Servidumbre, servicios de proximidad y democracia" en M. Maruani, Ch. Rogerat, T. Torns Las nuevas fronteras de la desigualdad. Barcelona: Icaria, pp. 227-232.
- Gardiner, J. (2000) 'Rethinking self-sufficiency: employment, families and welfare', Cambridge Journal of Economics, 24(6), pp. 671-689.
- Gelambí, M. (2001) "Polítiques públiques i relacions de gènere: les polítiques d'igualtat entre homes i dones a Catalunya", en Gomà- Subirats (coords), Govern i polítiques públiques a Catalunya (1980-2000). Autonomia i Benestar. Barcelona, Universitat de Barcelona - Servei de publicacions Universitat Autònoma de Barcelona.
- Godfrey, M. (2003) Employment dimensions of Decent Work: Trade-off and complementarities. Discussion paper. Ginebra, International Institute for Labour Studies. DP/148.
- <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2010/86/en/3/EF1086EN.pdf>
- Hufton, O. y Kravaritou, M. (1999) Gender and the use of time, La Haya: Kluwer Law Int.
- Legarreta, M. (2008) "[El tiempo donado en el ámbito doméstico](#): reflexiones para el análisis del trabajo doméstico y los cuidados", [Cuadernos de relaciones laborales](#), 26 (2): 45-69
- Letablier, M. T. (2007) "El trabajo de "cuidados" y su conceptualización en Europa", en C. Prieto (ed.), Trabajo, género y tiempo social, Madrid, Hacer-UCM.
- Lewis, J. (2001) "The decline of the male breadwinner model: implications for work and care", en Social politics, 8 (2). pp. 152-169
- Lewis, J. (2008) "Gender and welfare state change", en S. Leibfried- S. Mau, (eds.) Welfare states: construction, deconstruction, reconstruction, Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Lewis, J. (2009) **Work-family balance, gender and policy**, Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Lewis, J. (2011) "Género, envejecimiento y el 'nuevo pacto social': la importancia de desarrollar un enfoque holístico de las políticas de cuidados", en Carrasco; Borderías; Torns (2011).
- Lewis, J. (ed.) (1998) Gender, social care and welfare state restructuring in Europe, Aldershot: Ashgate.
- Macinnes, J. (2005), "Diez mitos sobre la conciliación de la vida laboral y familiar", Cuadernos de Relaciones Laborales nº 23, vol 1. pp. 35-71.
- Maruani, M.; Rogerat, C.; Torns, T. (dirs.) (2000) Las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mercado de trabajo, Barcelona: Icaria.
- Moss, P. (Ed.) (2004) Care work in Europe. Current understanding and future directions, Informe consolidado en <http://144.82.35.228/carework/uk/reports/index.htm>.
- Perron, D., (2005) "Gender mainstreaming and Gender Equality in the New (market) Economy: an Analysis of Contradictions", Social Policy nº 12, pp. 398-411
- Plantenga, J.; Remery, C. y Rubery, J. (2008) Gender mainstreaming of employment policies. A comparative review of 30 European countries. UE ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2059&langId=en.

- Prieto, C. (2007) "De la "perfecta casada" a la "conciliación de la vida familiar y laboral" o la querelle des sexes en la modernidad española", en C. Prieto (ed.) Trabajo, género y tiempo social, Barcelona-Madrid: Editorial Hacer - Editorial Complutense.
- Quintana, I. (2010) Polítiques urbanes del temps. Marc conceptual i operatiu. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Quintana, I. (2011) Les polítiques dels nous usos del temps en els municipis petits de la província de Barcelona. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Rubery, J., Figueredo, H., Smith, M., Grimshaw, M., Fagan, C. (2004) "The ups and downs of European gender equality policy", *Industrial Relations Journal*, vol. 35 nº 6, pp. 603-628.
- Sandor, E. (2011) Part-time work in Europe, Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Siim, B. (2000) Gender and citizenship politics and agency in France, Britain and Denmark, Cambridge, Cambridge University Press.
- Simonazzi, A. (2009) "Care regimes and national employment models". *Cambridge Journal of Economics*, 33 (2), pp. 211-232.
- Singly, F. de (1999) Une construction sociologique des temps maternel et paternel, a Hufton - Kravaritou (eds.)
- Tobío, C. (2005) Madres que trabajan: dilemas y estrategias, Madrid: Cátedra.
- Torns, T. - Miguélez, F (coords.) (2000) Tiempo y ciudad, Barcelona: Consell Econòmic i Social de Barcelona.
- Torns, T. (2001) "El tiempo de trabajo de las mujeres: entre la invisibilidad y la necesidad", en Carrasco, C. (ed.) Tiempos, trabajos y género, Barcelona: Universitat de Barcelona, pp. 133-147..
- Torns, T. (2005) "De la imposible conciliación a los permanentes malos arreglos", *Cuadernos de Relaciones Laborales*, nº 23, vol. 1, pp. 15-33.
- Torns, T. (2008) "Tiempos de trabajo, tiempos de vida", *Gaceta sindical: reflexión y debate*, nº. 10, pp. 253-274.
- Torns, T. (2008): "El trabajo y el cuidado: cuestiones teórico-metodológicas desde la perspectiva de género", en *Empiria: Revista de metodología de ciencias sociales*, nº 15, pp. 53-73.
- Torns, T., Borràs, V., Carrasquer, P. (2003-2004) "La conciliación de la vida laboral y familiar: ¿un horizonte posible?", *Sociología del Trabajo*, nº50, pp.111-137.
- Torns, T.; Miguélez, F.; (coords.) (2006) "El tiempo de trabajo. Balanç d'actuacions a la Unió Europea", en CESB-NUST, Noves organitzacions del tiempo de trabajo, Barcelona: Consell Econòmic i Social de Barcelona-Ajuntament de Barcelona.
- Torns, T.; Borràs, V.; Moreno, S.; Recio, C. (2008) "Las actuaciones sobre el tiempo de trabajo", *Sociología del Trabajo* nº 63.
- Torns, T.; Carrasquer, P. (1999) "El perquè de la reproducció", *Papers*, nº 59.
- Torns, T.; carrasquer, P.; parella, S.; recio, C. (2007) Les dones i el treball a Catalunya: Mites i certeses, Barcelona: ICD.
- Torns, T.; Borràs, V.; Moreno, s.; Recio, c. (2012) "El trabajo de los cuidados: un camino para repensar el bienestar", *PAPELES de relaciones ecosociales y cambio global*, nº 119 , pp. 93-102.
- Torns, T.; Recio, C. (2012) "Las desigualdades de género en el mercado de trabajo: entre la continuidad y la transformación", *Revista de Economía Crítica*, nº14, segundo semestre, pp. 178-202.

(*) Una bibliografia específica per temes estarà disponible a la programació detallada del mòdul, a l'inici de les classes.